

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

Item de Manna & Virga Aaronis; Ramo Thuris; Calamo Odorato;
Hypoglosso seu Lauro Alexandrina; Ficu Ruminali; Ilice cum sue Lanuvina,
Nymphaea Alba; Apio Selinuntiorum; Herba Commagene.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

de potione ex iis confecta biberint die festo, usus illius arboris interdicitur. Ex illo autem Palmei vini usu in Oriente, profectæ communes illæ Arabum voces, quæ custodire *Palmetum aut Vineam, Palmarum & Vineæ custodem, Palmas aut Viies colendas dare* ex æquo significant. Neque vero Judæam solam ac Thebaïda, sed Babyloniam insuper ac ulteriorem Orientem, Caryotis illis feracem fuisse, ex Diodoro ac Strabone abunde licet colligere, quam prærogativam etiam inter Fortunatas Insulas, Canariæ tribuit alicubi Plinius. Apud Strabonem quidem legitur, Palmam Judæorum Caryotam, & *πλὴν χρείπωνα & βαβυλωνία*, non multum meliorem quam *Babylonia*; at crederem omnino ibi legendum, & *πλὴν χείρωνα*, non multum inferiorem; quod longe & scribendi usui, & veritati convenientius. Babylonica enim Palmæ, juxta Theophrastum, & inter illas quidem Regiæ, omnium præstantissimæ cum magnitudine, tum virtute. Unde & selectos Palmarum fructus apud eodem Babylonios, eosque magnitudine & pulchritudine mirabiles, non in promiscuo quidem usu familiaræ, cui vulgares relinquebantur, sed Dominis tantum servatos docet alicubi Xenophon. Quin & Anich, scriptor è recutitorum gente, ac proinde hoc loco fide dignus, auctor est *πρ* vocari in Oriente Palmæ speciem in Perside proveniente, præstantiorem Palmis, quæ nascuntur in Palæstina. Et de Palmis hæcenus tam Caryotis, quam Communibus, quæ in antiquis Nummis signantur.

Alias quidem Plantas haud vulgares eadem adhuc latifundia possent nobis suppeditare. Neque enim Palmas suas solum Palæstina, sed cum Urnam, cui M A N N A imposita, tum V I R G A M A A R O N I S exhibet adhuc in variis Nummis, qui aut Hebræis seu

Lib. v i.

cap. 32.

Lib. xv i i.

Lib. i i.

Hist. Plant.

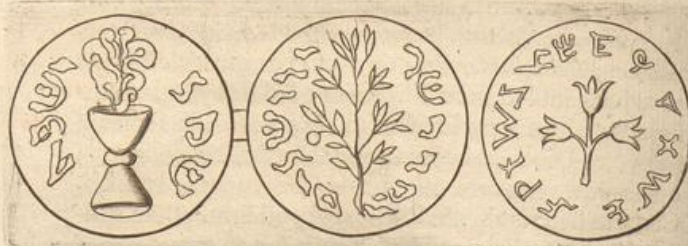
cap. 8.

Lib. i i. de

Exped. Cy-

ri.

Assyriis, aut frequenter Samariticis litteris signantur. Utriusque generis hic habes.

Menor
Enaiim
pag. 171.

Nihil aliud innuunt litteræ diverso caractere utroque nummo expressæ, nisi *Siclus Israël*, & *Hierosolyma sancta*. Posterior cum litteris Samariticis, idem omnino cum eo, quem repræsentat & describit R. Azarias, & quem se Ferrariæ nactum tradit: ובביתוהה מטבע הנו' ראיתי כחוב באותיות דלעילא שקל ישראל ובאמצעו ציצנת שד עליה אשר לדעתי דל שקל דוד ומצד אחר ירושלים הקדושה או ירושלימה קדושה ובאמצעו מטה בעל שלשה פרחים כפי אלו חוצרות משני עבעו ולבי אומר לי כי הרב נחמני זל שכח וכתב שקל השקלים תחת שקל ישר אל. *In circuitu autem monea vidi scriptum litteris superne quidem SICLUS ISRAELIS, in medio Urna cum litteris שד supra positus, quod meo iudicio est SICLUS DAVIDIS. Ab altero latere Feruschalaim hakaduscha, aut Feruschalaima Kaduscha, seu HIEROSOLYMA SANCTA. In media Virga tribus floribus insignita hac ab utroque latere forma. Dicit autem mihi cor meum R. Nachmanidem pie memorie oblivione scripsisse sakel hafekelim pro fekel Israël, seu Siclus Israël. Quæ alias ad Siclos id genus Hebræorum spectant, ita jam accurate excusserunt viri docti & litteraturæ Orientalis callentissimi, Waserus, Willalpandus, Schikardus, Waltonus, Hottinguerus, aliique, ut non occurrat*

currat hic ulterior de iis dicendi locus. Hoc unum monere liceat, plures id genus nummos Samariticis litteris inscriptos & cum aliis etiam symbolis, suppeditare Cimeliarium Medicum. Neque vero pretiosas suas merces hic nobis invidit Sabæa. THURIFERAM certe ARBOREM, quanto usu olim sacram & nobilitatam scimus, tanto, vel fatente Plinio, ignotam ejus Lib. xii. faciem, neque ab ullo Latinorum, penetrata licet à cap. 14. Romanis Arabia, traditam. At cum Ramum illius arboris, tum CALAMUM præterea ODORATUM ex præclaro Trajani nummo opportune eruit felicissimæ indaginis antiquarius Tristanus.

Arabiam nempe à Trajano in formam Provinciæ reductam signat hic nummus, ut vel innuunt litteræ ARAB. ADQ. seu *Arabia Adquisita*. Provinciam autem illam consueto more repræsentat mulier cum Camelo, dextra Ramum, sinistra Calamum tenens. Ramum autem illum esse arboris Thurem ferentis, cum proprium Arabiæ decus suadet, tum similitudo cum Lauri foliis, qualem illi Arbori tribuit Theophrastus, Lib. 1 x. Hist. Plant. cap. 4. δεφνοειδες καὶ λαιόφυλλον εἶναι, *Thuris folium laurinum leveque*. Plinius autem; *Cortice lauri esse constat; quidam & folium simile dixerunt*. Lib. xii. cap. 14. Alii quidem, juxta eosdem auctores, folio pyri sed minore, aut lentisco similem hanc arborem tradunt; quæ nec multum abluunt à superiori.

fiori.

rioni effigie. Virgas etiam Thuris suo tempore ad Romanos commeasse tradit Plinius, sed ramusculis vacuas, ut licet ex eodem facile colligere. Quo etiam referendus mihi videtur Ramus ille, quem Rex Arabum Aretas supplex manibus præfert in antiquo & insigni denario Gentis Æmiliæ.

De reliqua Nummi explicatione consuli potest Urfinus. Calamum autem, quem sinistra præfert mulier Arabiam repræsentans in superiori Trajani nummo, eundem esse cum CALAMO ODORATO, celeberrimum Arabum merce, erudite probavit Tristanus. Ita ut superior nummus utrumque illud repræsentet, de quo olim Propheta; *Ut quid mihi THUS de Saba adfertis, & CALAMUM SUAVE OLENTEM de terra longinqua? Quid jam DICTAMNUM memorem, herbam Cretæ, quod nemo nescit, peculiarem, & quam præferunt non semel illius Insulæ Numismata, sicut præter alia, in singulari Paphiorum nummo Mediceo? An vero expressi in nummis Cauloniaton Italiæ vel Magnæ Græciæ ramusculi, eandem plantam repræsentent, ut existimabat Goltzius, fateor me dubitare, ac ad vulgarem lectionem lubentius referre. Mitto jam Coronam ex HYPOGLOSSO seu LAURO ALEXANDRINA, qualem in præclaro Myrinæorum nummo observavit itidem Cl. Tristanus. Quamquam autem vulgo diversæ illæ plantæ statuuntur, quod Dioscorides, Galenus, alique diversis locis de iisdem agant;*

ita

Jerem. vi.
20.

Tom. 11.
Comment.
pag. 141.

pe quam sibi juxta Vatum præfagia, circa Laurentem agrum repertam, Junoni immolavit Æneas, & ad eam repertæ locum, Lavinium ab eo condita, & mox in vicinia ab Ascanio Alba. At nihil ei cum Ficu Ruminali commune, quæ ad Romuli & Remi natales, & Romæ condendæ auspicia, ut vulgo notum, spectabat; & cum Lupa proinde ac gemellis, non cum hæc foeta sue signanda veniebat. Non alia itaque hæc Arbor in superiori nummo statuenda, quam ILEX, sub quo arborum genere reperiendam hanc suam præfagebant Æneæ Helenus ac Tiberinus:

Cum tibi sollicito secreti ad fluminis undam

Littoreis ingens inventa sub ILLICIBUS Suis

Triginta capitum sætus enixa jacebit.

Et certe alia longe Ficus Ruminalis figura in superiori nummo, alia hujus Illicis; ut mirari satis non possim, quid nobilem antiquarium impulerit, ut illas arbores inter se, & discretas pluribus sæculis historias aut fabulas improvide confuderit. Neque vero parum hæc illustrant præclari quidam nummi, mole & raritate insignes, qui eandem suam foetam exhibent, cum symbolis insuper Æneæ Anchisem ferentis, & superne Lavinio; aut cum Ænea & Ascanio navi egredientibus, & ardente Ilio. Prior nummus itidem Hadriani in Regia Gallorum Gaza, posterior Antonini Pii in Cimeliarchio Christina Heroïnæ mihi visus. An denique hic alias Plantas vulgo haud ignotas ulterius commemorabo? puta vel NYMPHÆAM ALBAM, Fluviorum imaginibus nonnunquam adpictam; aut APIUM, frequens in Selinuntiorum nummis, & à quo Urbi nomen; unde præterea Plutarchum illustramus, qui tradit alicubi Selinuntios Delphis aureum Apium dedicasse.

Lib. Et apud Delph.

Mererentur forte opportunius in hunc censum referri va-

ri va-

ri varietate adhuc Plantarum exoticarum, quibus signatos nonnunquam alios Nummos memini me vidisse, sed cum obiter & aliud nonnunquam agendo, tum quorum egestas non possidemus, ut hic certo liceat aliquid de iis pronuntiare. Talis forte vel Commagenorum in Syria nummus, cum adpicto flore seu herba, & Cleopatrarum alicujus effigie in anteriori parte; aut Antiochi Euergetis, cum flore itidem aut herba in averfa nummi area, quos in illustribus Italiae vestrae Cimeliarum aliquando me vidisse recorder. Priorem cum addita Nummo epigrapha ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ, eandem Plantam facile crederem cum herba in illo tractu celebri, & à natali solo COMMAGENE itidem dicta, (sicut Herba Medica, Sinopis, Rhodia vel Idæa Radix, aliarumque id genus) ex qua præstantissimum & quantivis pretii medicamentum parabatur, quod impense laudat Plinius; *Alioquin celeberrimi usus est ad hoc in COMMAGENE Syria parte cum Cinnamo, Casia, Piperis albo, HERBA quæ COMMAGENE vocatur, obrutis nive vasis, odore jucundo, utilissimum ad perfrictiones, convulsiones, cacos ac subitos dolores, omniaque quæ acopis curantur, unguentumque pariter ac medicamentum est.* Et de his hætenus. Quamquam ni alio nos vocaret instituti operis ratio, haud alia deessent etiamnum, ex quibus adfertam vindicatumque Nummorum in hoc contemplationis genere utilitatem liceret adhuc pluribus evincere.

In Gaza
Christinae
Reginae.In Gaza
Medicea.

Lib. xxix.

cap. 3.